

Efikasno upravljanje rizicima

■ Značajno izmenjen poslovni ambijent u poslednjih nekoliko godina povećao je brojnost i kompleksnost rizika sa kojima se suočavaju osiguravajuće kompanije. Identifikacija rizika, njihovo merenje i adekvatno upravljanje njima, postaju imperativ za očuvanje finansijskog zdravlja osiguravača, ali i stabilnosti celokupnog tržišta osiguranja

Piše:

Marija Jovović,
asistent, Ekonomski
fakultet Univerziteta u
Beogradu

Tradicionalni, dvanaesti po redu, Međunarodni simpozijum iz osiguranja održan je u periodu 06-08. juna 2014. godine u hotelu "Izvor" u Arandelovcu, u organizaciji Udruženja aktuara Srbije i Ekonomskog fakulteta iz Beograda. Međunarodni simpozijum, koji se održava počev od 2002. godine, predstavlja jedinstvenu priliku za okupljanje na jednom mestu vrsnih teoretičara i praktičara iz oblasti osiguranja i aktuarstva iz zemlje, regiona i sveta. Cilj simpozijuma je da se identifikuju najaktuelniji problemi na tržištu osiguranja i predlože načini njihovog prevazilaženja ili ublažavanja, kroz plenarna izlaganja eksperata i razmenu mišljenja, znanja, iskustava i ideja učesnika. Simpozijum uživa svojevrsnu dugogodišnju podršku osiguravajućih kompanija, Narodne banke Srbije, udruženja osiguravača, agencija za nadzor osiguranja, fakulteta i instituta.

Tema ovogodišnjeg simpozijuma bila je "Upravljanje rizicima na tržištu osiguranja - u susret konceptu Solventnost II". Značajno izmenjen poslovni ambijent u poslednjih nekoliko godina povećao je brojnost i kompleksnost rizika sa kojima se suočavaju osiguravajuće kompanije. Identifikacija rizika, njihovo merenje i adekvatno upravljanje njima, postaju imperativ za očuvanje finansijskog zdravlja osiguravača, ali i stabilnosti

celokupnog tržišta osiguranja. U okviru simpozijuma su rasvetljeni najaktuelniji izazovi i tendencije u oblasti upravljanja rizicima na tržištu osiguranja, sa posebnim osvrtom na koncept Solventnost II, kao predstojeći regulatorni okvir za osiguravajuće kompanije u Evropskoj uniji.

U okviru svog plenarnog izlaganja, dr Jelena Kočović, redovni profesor Ekonomskog fakulteta u Beogradu, je obrazložila aktuelnost i ozbiljnost katastrofalnih rizika, rizika tenderske prodaje osiguranja i rizika prodaje preostale trećine tržišta osiguranja Srbije. Usled njihovog rastućeg intenziteta i frekvencije,

katastrofalni rizici predstavljaju jednu od ključnih pretnji održivom razvoju u savremenim uslovima. Ogromni materijalni gubici i ljudske žrtve poplava u Srbiji su razotkrili manjkavosti *ex post* modela sanacije katastrofalnih šteta iz budžeta države. Adekvatan model upravljanja katastrofalnim rizicima podrazumeva uvođenje obaveznog osiguranja od poplava, klizišta i zemljotresa, uz formiranje pula za osiguranje katastrofalnih rizika, sačinjenog od solventnih osiguravajućih kompanija visokog boniteta, koje su akreditovane od strane države. Takođe, profesorka Kočović je istakla da

Zaključci simpozijuma

Kao rezultat nastojanja da se znanjem i iskustvom doprinese uređenju i unapređenju tržišta osiguranja, proizašli su sledeći zaključci uspešno realizovanog XII Međunarodnog simpozijuma iz osiguranja:

- Potrebno je uvesti obavezno osiguranje od katastrofalnih rizika, kao alternativni način finansiranja otklanjanja posledica realizacije ovih rizika, što bi smanjilo pritisak na državni budžet.
- Država, kao vlasnik javnih preduzeća, je odgovorna za sigurnost svoje imovine i mora kontrolisati postupak njenog osiguranja angažovanjem nezavisnih stručnjaka iz ove blasti.
- Potrebno je podzakonskom regulativom definisati donju granicu aktuarski fundirane cene za određene proizvode osiguranja, koja ne sme biti ugrožena pri njihovoj tenderskoj prodaji.
- Imajući u vidu trend jačanja nacionalnih osiguravajućih kompanija u zemljama Evropske unije, ne bi bila opravdana prodaja preostale trećine domaćeg tržišta osiguranja, budući da bi ona imala

više negativnih nego pozitivnih efekata na nacionalnu ekonomiju.

- Član 165. Nacrta Zakona o osiguranju poštova odgovornost ovlašćenih aktuara za adekvatnost premije osiguranja i tehničkih rezervi. Da bi aktuari profesionalno, u skladu sa aktuarskim standardima i strukom osiguranja, obavljali svoju funkciju u osiguravajućim kompanijama, neophodno je zaštititi njihovu nezavisnost, kako bi se sprečila mogućnost bilo kakvih pritisaka na njih. U tom smislu, trebalo bi dopuniti član 164. Nacrta Zakona o osiguranju sledećim stavom:

"Ovlašćeni aktuar ne sme biti sprečavan niti ograničavan od strane organa društva ili zaposlenih u tom društvu prilikom davanja mišljenja, definisanog članom 163. i 165. nacrta Zakona o osiguranju".

- Trebalo bi uvesti obavezu kontinuirane edukacije posrednika u osiguranju, kao pretpostavku podizanja kulture osiguranja, odnosno svesti o neophodnosti osiguranja, u cilju uspešnog razvoja tržišta osiguranja. ■

najniža cena ne sme biti dominantni kriterijum za izbor najboljeg ponuđača pri tenderskoj prodaji osiguranja i ukazala na trend jačanja domaćih osiguravača koji je prisutan u ekonomski razvijenim zemljama Evropske unije.

Prof. dr Željko Šain, dekan Ekonomskog fakulteta u Sarajevu, je prikazao rezultate kvantitativne analize izloženosti rizicima osiguravajućih kompanija u Bosni i Hercegovini, uključujući osigurane rizike koji potiču iz realnog sektora, sistemske i tržišne rizike u poslovanju, rizike finansijskog tržišta i interne rizike. Kako u posmatranim kompanijama nisu u dovoljnoj meri identifikovani svi relevantni rizici, značajno je otežano upravljanje tim rizicima, koje treba da bude normativno harmonizovano i usklađeno sa propisima EU. Dr Vladimir Kaščelan,

Država, kao vlasnik javnih preduzeća, je odgovorna za sigurnost svoje imovine i mora kontrolisati postupak njenog osiguranja angažovanjem nezavisnih stručnjaka iz ove blasti

redovni profesor Ekonomskog fakulteta u Podgorici je naglasio ulogu preventivnih mera u ograničavanju izloženosti osiguravajućih kompanija tehničkim rizicima. Imperativ za osiguravače koji posluju u Crnoj Gori je osavremenjavanje pristupa upravljanja rizikom i uvođenje novih, netradicionalnih rizika u osiguravajući portfelj. Takođe, je istaknuta neophodnost učešća osiguravača u informisanju građana o važnosti osiguranja i karakteristikama proizvoda koji se nalaze u njihovoj ponudi.

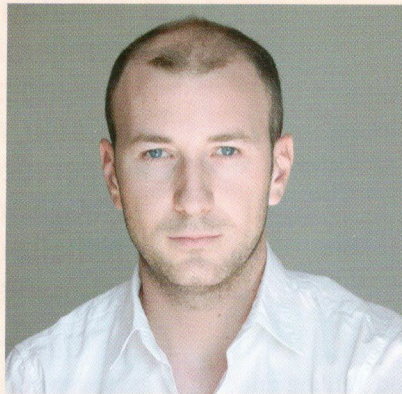
Tamara Pejić-Petković, predstavnik Agencije za osiguranje Republike Srpske, je obrazložila ulogu nadzornih i regulatornih mera u upravljanju rizicima na tržištu osiguranja. Predstavljen je model za procenu rizika u funkciji indikatora ranog upozorenja i identifikovane najvažnije pretpostavke za njegovu uspešnu primenu: izmene regulatornog okvira kojim se proširuju ovlašćenja organa nadzora, razvoj organizacione kulture i funkcije upravljanja rizicima u društvima za osiguranje, jačanje kapaciteta supervizora, kvalitetni podaci i elektronsko izveštavanje. U svom izlaganju posvećenom tretmanu životnih osiguranja u konceptu Solventnost II, mr Matija Šenk, ovlašćeni aktuar i član upravnog odbora osiguravajuće kompanije Adriatic Slovenica, je razmotrio probleme vezane za dugoročne garancije i predstavio ključne novine i izazove koje donosi Omnibus II direktiva. ■

IZ UGLA AKTUARA

Jačanje profesije

■ **Jedan od zaključaka simpozijuma, značajan za aktuarsku profesiju, jeste da bi trebalo povećati ulogu aktuara u društvima za osiguranje i ojačati mehanizme za obezbeđivanje nezavisnosti aktuarske profesije**

Od 2007. godine redovno prisustvujem skupovima koje organizuje Udruženje aktuara Srbije i Ekonomski fakultet u Beogradu i smatram da je ovaj jedan od najuspešnije organizovanih do sada, sa veoma aktuelnom, praktičnom i edukativnom temom. Upravljanje rizicima u okviru koncepta Solventnost II je kompleksan sistem vrednova-

Aleksandar Perišić, zamenik direktora Direkcije za aktuarske poslove Generali osiguranja Srbija

nja imovine, obaveza i, na kraju, kapitala. Na tržištu osiguranja u Srbiji posluju uglavnom društva čiji su vlasnici društva za osiguranje iz Evropske unije. Uprkos tome što domaća regulativa to ne zahteva, pojedina društva za potrebe konsolidacije u svojim centralama već uveliko rade obračune koje predviđa Solventnost II.

Na početku radnog dela simpozijuma, Branko Pavlović, predsednik Udruženja aktuara Srbije, iskoristio je priliku da u kratkim crtama iznese našu zajedničku analizu efekata novog predloga Zakona o osiguranju na racio solventnosti tržišta osiguranja. Istakao je da će te izmene zahtevati dodatni kapital i objasnio posledice predviđenih promena. Predstavnicima nadzornih organa za oblast osiguranja iz zemlje i regiona predstavili su značaj i ulogu supervizije u upravljanju rizicima na tržištu osiguranja. Zaključeno je da supervizija ima veliki uticaj na poboljšanje solventnosti na tržištima osiguranja. Dalje usaglašavanje zakonske regulative sa konceptom Solventnost II biće još značajnije za upravljanje rizicima na tržištu osiguranja.

U okviru okruglog stola na temu "Merenje i kontrola rizika u konceptu Solventnost II" istakla su se dva izlagača: Marija Jovović sa Ekonomskog fakulteta u Beogradu i Branko Pavlović, predsednik Udruženja aktuara Srbije i član izvršnog komiteta Generalija. Marija Jovović je predstavila rad u kojem se bavila problematikom određivanja diskontne

stope pri oceni rezervacije za štete. U izlaganju je predstavila rešenja koja se mogu primeniti i na ostale vrste tehničkih rezervi, naročito dugoročnih. Branko Pavlović je dao jasan pregled novina u vrstama i načinu obračuna tehničkih rezervi u okviru Solventnosti II.

Na simpozijumu su

pokrenute i aktuelne teme u zemlji prezentacijom "Makroekonomsko okruženje za razvoj tržišta osiguranja u Srbiji na putu ka Evropskoj uniji" prof. Biljane Jovanović Gavrilović sa Ekonomskog fakulteta u Beogradu. Profesorka Jovanović je podsetila da među intelektualnom elitom i dalje živi kritička misao. Stavove je potkrepila činjenicama, a poređenjem tranzicionih i indikatora rizika siromaštva, indeksa globalne konkurentnosti i rasta bruto domaćeg proizvoda pokazala je gde se danas Srbija nalazi u odnosu na ostale države sveta. Govoreći na temu "Upravljanje rizicima u penzijskom osiguranju" dr Tatjana Rakonjac Antić istakla je tri značajna rizika: demografski, ekonomski i aktuarski. Zaključak je da svakodnevne odluke o upravljanju rizicima moraju da proističu iz definisane strategije upravljanja.

Jedan od zaključaka simpozijuma, značajan za aktuarsku profesiju, jeste da bi trebalo povećati ulogu aktuara u društvima za osiguranje i ojačati mehanizme za obezbeđivanje nezavisnosti aktuarske profesije. Uvođenje novih standarda u praksi, procena iznosa i adekvatnosti tehničkih rezervi, tarifiranje prema raznim segmentima, unapređenje izveštavanja i praćenje solventnosti kompanija danas su i u Srbiji nezamislivi bez aktuara.

Organizaciju simpozijuma bih ocenio odličnom ocenom. Izabrane teme bile su prezentovane, kao i uvek, na visokom nivou. ■